

หนี้ครัวเรือนปี 2563 อาจสูงเกิน 80% ต่อจีดีพี

ติดตามความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนหลายกลุ่ม

ประเด็นสำคัญ

- **หนี้ครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นในช่วงที่เศรษฐกิจจะชะลอตัวยังคงเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง** และมีผลทำให้สัดส่วนหนี้ครัวเรือนขยับขึ้นมาจาก 79.1% ต่อจีดีพีในไตรมาส 3/2562 ซึ่งเป็นระดับสูงสุดในรอบเกือบ 3 ปี ทั้งนี้สัญญาณหนี้ครัวเรือนสูงจากข้อมูลระดับภาพรวมทั้งประเทศ สอดคล้องกับผลสำรวจสถานการณ์หนี้สินและเงินออมของครัวเรือนของศูนย์วิจัยกสิกรไทย ซึ่งพบว่า ผู้กู้-ครัวเรือนส่วนใหญ่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลเป็นหนี้และมีภาระผ่อนชำระหนี้ค่อนข้างน้อย 2 ประเภทกับสถาบันการเงิน
- นอกจากนี้ผลสำรวจ ของศูนย์วิจัยกสิกรไทย ยังพบว่า ผู้กู้-ครัวเรือนหลายกลุ่มมีภาระหนี้ต่อรายได้ (**Debt Service Ratio: DSR**) สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม GenY และกลุ่มรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือนที่มีสัดส่วน DSR อยู่ที่ระดับ 42.0% และ 42.7% ตามลำดับ (สูงกว่าสัดส่วน DSR ของครัวเรือนในภาพรวมผลสำรวจ ที่ 39.4%) สัญญาณดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกับข้อมูลภาพรวมในระดับประเทศ ซึ่งสะท้อนว่า ผู้กู้-ครัวเรือนกลุ่มนี้ต้องเพิ่มความระมัดระวังในการใช้จ่ายและก่อหนี้เพิ่มเติมในปี 2563 นี้
- **สำหรับแนวโน้มหนี้ครัวเรือนในปี 2563 นี้** ศูนย์วิจัยกสิกรไทยประเมินว่า หนี้ครัวเรือนอาจเพิ่มขึ้นในอัตราที่เร็วกว่าการเติบโตของเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้มีความเป็นไปได้ที่จะเห็นสัดส่วนหนี้ครัวเรือนขยับขึ้นไปอยู่ในกรอบประมาณ 80.0-81.5% ต่อจีดีพีในปี 2563 ขณะที่ประเด็นที่ต้องติดตามในช่วงหลังจากนี้ คงเป็นแนวทางการเข้าดูแลและแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนที่เป็นโจทย์ท้าทายในภาวะที่เศรษฐกิจยังชะลอตัว และมีความซับซ้อนตามพฤติกรรมและเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุให้ครัวเรือนแต่ละกลุ่มเป็นหนี้

ข้อมูลเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน หรือ “หนี้ครัวเรือน” ล่าสุดจากธปท. และผลสำรวจสถานการณ์หนี้สินและเงินออมของครัวเรือน¹ โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย สะท้อนข้อเท็จจริงที่สอดคล้องกันว่า **แม้ข้อมูลหนี้ครัวเรือนล่าสุดในไตรมาส 3/2562 จะเติบโตในอัตราที่ชะลอลง แต่ก็ยังมีหลายประเด็นที่เป็นข้อสังเกตซึ่งอาจจะต้องจับตาอย่างใกล้ชิดต่อเนื่องในระยะข้างหน้า** เนื่องจากยอดคงค้างหนี้ครัวเรือนยังคงมีทิศทางเพิ่มขึ้น และสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อจีดีพีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นสูงกว่า 80% ต่อจีดีพีในปี 2563 ขณะที่วัดจากมิติระดับครัวเรือนแล้ว ผู้กู้บางกลุ่มมีสถานะทางการเงินที่ค่อนข้างตึงตัว และมีภาระหนี้สูงขึ้นเมื่อเทียบกับรายได้

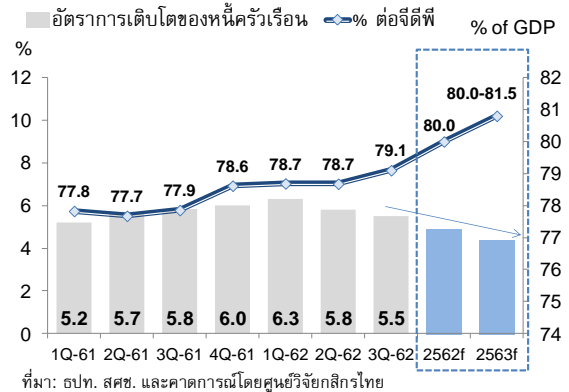
¹ สำรวจในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ในช่วงระหว่างเดือนพ.ย.-ธ.ค. 2562

- **ยอดคงค้างหนี้ครัวเรือนในไตรมาส 3/2562 โตชะลอลง แต่มีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับจีดีพี** จากข้อมูลล่าสุดของธปท. หนี้ครัวเรือนของไทยในไตรมาส 3/2562 มียอดคงค้างที่ 13.239 ล้านล้านบาท ชะลอการเติบโตลงมาที่ 5.5% YoY ซึ่งต่ำที่สุดในรอบ 6 ไตรมาส อย่างไรก็ตาม หนี้ครัวเรือนที่โตชะลอลงดังกล่าวเป็นผลมาจากฐานเปรียบเทียบที่สูงในช่วงเดียวกันปีก่อน

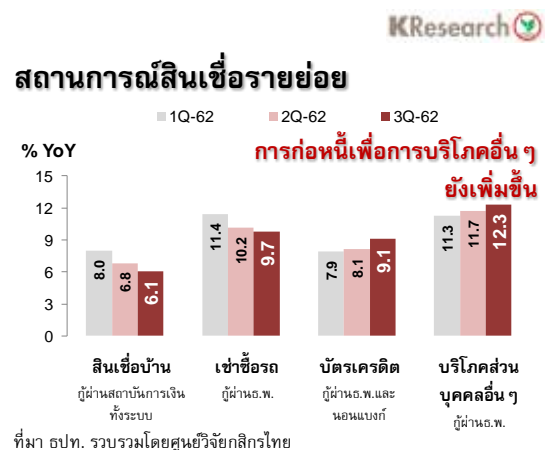
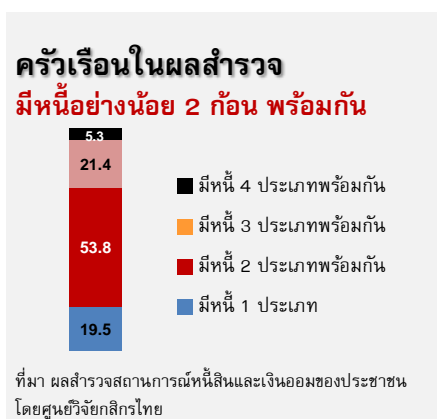
และหากเทียบไตรมาสต่อไตรมาส ยังคงเห็นยอดคงค้างหนี้ครัวเรือนขยับขึ้นเร็วกว่าการเติบโตของมูลค่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจ สถานการณ์ดังกล่าว มีผลทำให้สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อจีดีพีของไทยขยับไล่ระดับขึ้นมาอยู่ที่ 79.1% ในไตรมาสที่ 3/2562 สูงสุดในรอบเกือบ 3 ปี จากระดับ 78.7% ในช่วงครึ่งแรกของปี 2562 ซึ่งภาพดังกล่าวสอดคล้องกับผลสำรวจสถานการณ์หนี้สินและเงินออมของครัวเรือนปี 2562 ของศูนย์วิจัยกสิกรไทย ซึ่งพบว่า 44% ของผู้กู้-ครัวเรือนที่มีหนี้ มีภาระหนี้หรือเป็นหนี้เพิ่มขึ้น

หนี้ครัวเรือนปี '63

อาจสูงกว่า 80% ต่อจีดีพี

- **นอกจากนี้ ข้อสังเกตเพิ่มเติมจากผลสำรวจสถานการณ์หนี้สินฯ ของศูนย์วิจัยกสิกรไทยรอบนี้ พบว่า ผู้กู้-ครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นหนี้หลายประเภทพร้อมๆ กัน** ซึ่งโดยมากจะมีภาระผ่อนชำระหนี้กับสถาบันการเงินประมาณ 2-3 ก้อนในเวลาเดียวกัน (ซึ่งต่างจากผลสำรวจ รอบก่อนที่ส่วนใหญ่จะมีภาระผ่อนหนี้ 1-2 ก้อนในเวลาเดียวกัน) โดยนอกจากหนี้บัตรเครดิตแล้ว ภาระหนี้ที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่จะมาจากหนี้ผ่อนรถยนต์ ผ่อนสินเชื่อส่วนบุคคล และผ่อนสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย ตามลำดับ

แม้ผลสำรวจฯ ในส่วนนี้จะสะท้อนภาพของครัวเรือนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล แต่ก็เป็นที่ทิศทางที่สอดคล้องกับการเร่งตัวขึ้นของตลาดสินเชื่อรายย่อยในระดับภาพรวมทั้งประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะหลังที่เห็นการเติบโตเร่งขึ้นของหนี้ที่ไม่มีหลักประกันและหนี้เพื่อการใช้จ่ายทั่วไปแบบไม่ระมัดระวังประสงค์ โดยเฉพาะสินเชื่อบุคคลทั้งที่มีหลักประกันเป็นบ้านและรถยนต์ที่ปลอดภาระหรือผ่อนหมดแล้ว สินเชื่อส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกัน สินเชื่อที่ไม่ระมัดระวังประสงค์ของการกู้ยืม รวมไปถึงสินเชื่อบัตรเครดิต ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าว น่าจะเป็นสัญญาณที่สะท้อนว่า ภาคครัวเรือนในอีกหลายส่วนยังคง

บริการทุกระดับประทับใจ

หนี้เพิ่ม เพื่อใช้จ่าย-ลดความตึงตัวของฐานะทางการเงินภายในครัวเรือน และ/หรือใช้ช่องทางการของสินเชื่อบุคคลเพื่อนำเงินไปเป็นทุนหมุนเวียนเพื่อประกอบธุรกิจของครัวเรือนในยามที่สภาพคล่องจากรายได้ปกติยังมีความไม่แน่นอนและผันผวนตามภาวะเศรษฐกิจ

- **ผู้กู้-ครัวเรือนหลายกลุ่มในผลสำรวจ มีภาระหนี้ต่อรายได้สูงขึ้น** ซึ่งเท่ากับว่า ครัวเรือนกลุ่มนั้นๆ น่าจะมีความยืดหยุ่นน้อยลงในการจัดการสภาพคล่องเพื่อการอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน เพื่อการใช้จ่ายยามฉุกเฉิน และการออมไว้ใช้ในอนาคต นอกจากนี้ สถานะทางการเงินที่เปราะบางมากขึ้นดังกล่าว ยังอาจเป็นข้อจำกัดในการก่อหนี้ก้อนใหม่เพิ่มเติมด้วยเช่นกัน

สัดส่วนภาระการผ่อนชำระหนี้ต่อรายได้ (Debt Service Ratio: DSR)

KResearch

DEBT	ช่วงอายุ				รายได้ต่อเดือน (บาท)		
	GenZ	GenY	GenX	Baby Boomer	< 15,000	15,001-30,000	>30,000
DSR เฉลี่ยรวม	36.2%	42.0%	38.0%	34.3%	42.7%	41.1%	36.7%
39.4%							

ที่มา: ผลสำรวจสถานการณ์หนี้สินและเงินออมของประชาชน โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

จากผลสำรวจ ของศูนย์วิจัยกสิกรไทย พบว่า **ภาพรวมของครัวเรือนในกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีสัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ (Debt Service Ratio: DSR) เฉลี่ยที่ 39.4% ของรายได้ต่อเดือน** ขณะที่ผู้มีรายจ่ายในชีวิตประจำวันประมาณ 48% ของรายได้ต่อเดือน เท่ากับว่า เงินที่เหลือสำหรับการออม-ลงทุน หรือเก็บไว้เป็นกันชนยามฉุกเฉินจะมีสัดส่วนเพียง 12% ของรายได้เท่านั้น นอกจากนี้ **ผู้กู้บางกลุ่มในผลสำรวจ มีภาระหนี้ที่สูงกว่าครัวเรือนโดยเฉลี่ยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม GenY และผู้กู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน ซึ่งมีสัดส่วน DSR อยู่ที่ 42.0% และ 42.7% ตามลำดับ** ทั้งนี้ แม้ผลสำรวจ ของศูนย์วิจัยกสิกรไทยในรอบนี้ จะสามารถสะท้อนภาพสัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ (DSR) ของผู้กู้-ครัวเรือนเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล แต่ข้อเท็จจริงที่ได้ก็มีความสอดคล้องสถานการณ์หนี้ครัวเรือนในระดับภาพรวมทั้งประเทศ

และหากเจาะลึกพฤติกรรมการก่อหนี้ของกลุ่ม GenY ในผลสำรวจ พบว่า **ประมาณ 47.8% ของ GenY ในผลสำรวจ มีหนี้เพิ่มขึ้นในปีที่ผ่านมา** ซึ่งหนี้ที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นหนี้ที่ไม่มีหลักประกัน หรือ Clean Loan โดยเฉพาะหนี้บัตรเครดิต (84%) และหนี้สินเชื่อส่วนบุคคล (48%) ซึ่งน่าจะสะท้อนพฤติกรรมการก่อหนี้เพื่อการใช้จ่าย-อุปโภคบริโภคในระยะสั้น ซึ่งแม้วงเงินสินเชื่อ-หนี้ประเภทนี้อาจจะไม่สูง เพราะไม่ใช่เป็นหนี้ก้อนใหญ่เพื่อซื้อสินทรัพย์ แต่ก็ก็เป็นสาเหตุให้ผู้กู้มีฐานะทางการเงินที่อ่อนแอลง เพราะมีภาระผ่อนชำระต่อเดือนเพิ่มขึ้น

โดยสรุป ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า สถานการณ์หนี้ครัวเรือนยังคงเป็นประเด็นเชิงโครงสร้างที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิด เนื่องจากมีนัยต่อเสถียรภาพของระบบการเงินในภาพใหญ่ ตลอดจนสถานะทางการเงินของระดับครัวเรือน โดยสถานการณ์ล่าสุด หนี้ครัวเรือนขยับขึ้นมาสัดส่วนประมาณ 79.1% ของจีดีพีในไตรมาสที่ 3/2562 ขณะที่แนวโน้มในปี 2563 นั้น คาดว่า หนี้ครัวเรือนจะยังเพิ่มขึ้นในอัตราใกล้เคียงหรือมีโอกาสดีบโตเร็วกว่าเศรษฐกิจ ซึ่งศูนย์วิจัยกสิกรไทยประเมินว่า **มีความเป็นไปได้ที่จะเห็นสัดส่วนหนี้ครัวเรือนในปี 2563 ขยับขึ้นไปอยู่ในกรอบประมาณ 80.0-81.5% ต่อจีดีพี**

หนี้ครัวเรือนที่ขยับสูงขึ้นดังกล่าว ย่อมเป็นข้อจำกัดการฟื้นตัวของกำลังซื้อและการบริโภคของครัวเรือนในภาพรวม และหากมองในมิติที่ย่อยลงมาระดับครัวเรือน ผลสำรวจสถานการณ์หนี้และเงินออมของศูนย์วิจัยกสิกรไทย พบข้อเท็จจริงที่สอดคล้องกับสถานการณ์หนี้ครัวเรือนในระดับภาพรวมทั้งประเทศว่า ครัวเรือนหลายกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่ม GenY และกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท อยู่ในภาวะที่มีภาระหนี้ต่อเดือนค่อนข้างสูง ต้องเพิ่มความระมัดระวังในการใช้จ่าย และน่าจะเป็นกลุ่มที่เผชิญกับข้อจำกัดในการก่อหนี้ก่อนใหม่เพิ่มเติม

ประเด็นที่ต้องติดตามในช่วงหลังจากนี้ คงเป็นแนวทางการเข้าดูแลและแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือน ซึ่งเป็นโจทย์ระยะยาวที่น่าจะมีความท้าทายมากขึ้น โดยเฉพาะในภาวะที่เศรษฐกิจยังชะลอตัว **โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า** การทำความเข้าใจปัญหาหนี้ครัวเรือนจากข้อมูลภาพรวม อาจทำให้ยังไม่สามารถวางแนวทาง-มาตรการการแก้ไขปัญหาได้อย่างสมบูรณ์ เพราะสาเหตุและปัญหาที่แท้จริงในการเป็นหนี้และความสามารถในการชำระคืนหนี้ของแต่ละครัวเรือนมีความแตกต่างกัน และภาพการเป็นหนี้ของครัวเรือนบางกลุ่มอาจยังไม่สะท้อนผ่านฐานข้อมูลที่มีในระบบ โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีรายได้จร-ไม่มียานประจำ ตลอดจนผู้กู้ที่มีรายได้ค่อนข้างต่ำ ซึ่งอาจจะยังเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อของสถาบันการเงินในระบบ

ดังนั้น **ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า** การเน้นสร้างวินัยการใช้จ่ายเงินและการลดแรงจูงใจในการก่อหนี้ตามกระแสบริโภคนิยม ตลอดจนการกำหนดมาตรการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงิน อาจเป็นแนวทางที่ช่วยชะลอปัญหาการเป็นหนี้เร็วโดยไม่สมเหตุสมผลสำหรับผู้กู้บางกลุ่ม อาทิ กลุ่ม GenY กลุ่ม GenZ และกลุ่มที่สร้างหนี้เพื่อการใช้จ่ายระยะสั้น **อย่างไรก็ตาม ปัญหาหนี้ของครัวเรือนอีกหลายกลุ่ม (โดยเฉพาะกลุ่มไม่มีรายได้ประจำ หรือกลุ่มที่มีรายได้ค่อนข้างต่ำ) ซึ่งก่อหนี้เพราะความจำเป็นกดดัน อาจต้องการแนวทางการดูแลปัญหาหนี้ในรูปแบบที่แตกต่างออกไป** เนื่องจากเป็นโจทย์ที่มีความทับซ้อนกันในมิติของผู้กู้และสถาบันการเงิน ซึ่งในมิติของผู้กู้เองก็ต้องพยายามหารายได้เพิ่ม-ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ความสามารถในการชำระคืนหนี้ ขณะที่มิติของสถาบันการเงินนั้น เพื่อช่วยให้ผู้กู้ที่มีความจำเป็นต้องก่อหนี้หรือกลุ่มที่ไม่เคยเป็นลูกค้าของสถาบันการเงินสามารถเข้าถึงสินเชื่อในระบบที่มีต้นทุนต่ำกว่าการกู้นอกระบบและได้รับบริการที่คำนึงถึงความเป็นธรรมกับผู้บริโภคมากขึ้น สถาบันการเงินเองก็คงต้องเร่งพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในการวิเคราะห์ความเสี่ยงของผู้กู้ โดยใช้ฐานข้อมูลอื่นๆ อาทิ Big Data และแพลตฟอร์มการชำระเงิน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะทำให้ “ความเข้าใจผู้กู้และความสามารถในการยืนยันข้อมูลแหล่งรายได้อื่นๆ นอกเหนือจากรายได้ปกติ” กลายมาเป็นข้อมูลที่ช่วยสนับสนุนการพิจารณาปล่อยสินเชื่อ นอกเหนือไปจากหลักฐานเพื่อแสดงสถานะทางการเงินในรูปแบบเดิม ซึ่งจะช่วยให้ผู้กู้ที่แต่เดิมอาจต้องกู้นอกระบบสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำลง ทำให้น่าจะสามารถบริหารจัดการค่าใช้จ่ายต่างๆ ของครัวเรือนได้ดีขึ้น

Disclaimer

รายงานวิจัยฉบับนี้จัดทำเพื่อเผยแพร่ทั่วไป โดยจัดทำขึ้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่น่าเชื่อถือ แต่บริษัทฯ มิอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ หรือความสมบูรณ์เพื่อใช้ในทางการค้าหรือประโยชน์อื่นใด บริษัทฯ อาจมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงข้อมูลได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ทั้งนี้ผู้ใช้ข้อมูลต้องใช้ความระมัดระวังในการใช้ข้อมูลต่างๆ ด้วยวิจารณญาณของตนเองและรับผิดชอบในความเสี่ยงเองทั้งสิ้น บริษัทฯ จะไม่รับผิดชอบผู้ใดหรือบุคคลใดในความเสียหายใดจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว ข้อมูลในรายงานฉบับนี้จึงไม่ถือว่าเป็นการให้ความเห็นหรือคำแนะนำในการตัดสินใจทางธุรกิจ แต่อย่างใดทั้งสิ้น